

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 1093/12</i>
------------------	------------------------

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak (spr.)
	Sędziowie:	SSA Urszula Kocyłowska SSA Alicja Podczaska
	Protokolant	st.sekr.sądowy M. Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **30 stycznia 2013 r.**

na rozprawie

sprawyz wniosku **E. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w R.

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **31 lipca 2012 r.** sygn. akt **IV U 728/12**

u c h y l a zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie.

Sygn. akt III AUa 1093/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 kwietnia 2012 roku Oddział ZUS w R. odmówił E. J. prawa do emerytury – na uzasadnienie podano, iż wnioskodawca nie wykazał 15-lecia pracy w warunkach szczególnych, zwracając uwagę, że zatrudnienie wnioskodawcy w (...)w G. od 1.12.1971 r. do 26.04.1973 r. oraz od 12.05.1975 r. do 16.06.1976 r. nie można uznać za pracę w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od tej decyzji E. J. podniósł, że przepracował łącznie 17 lat, 4 miesiące oraz 16 dni w warunkach szczególnych (załączając wykaz prac – k. 4) i dlatego ma prawo do wcześniejszej emerytury.

Odpowiadając na odwołanie organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko twierdząc, iż odwołujący nie przedłożył żadnych dokumentów, wymaganych przez prawo, na okoliczności przewidziane w art. 32 i 184 ustawy emerytalnej.

Rozpoznając odwołanie Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie stwierdził, że przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwala przyjąć, że „wnioskodawca w całym wykazanym okresie od 1971 r. do 1996 r. pracował w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy powyżej 15 lat licząc ze służbą wojskową na stanowisku maszynisty maszyn ciężkich budowlanych, wykonując roboty przy budowie rurociągów w głębokich wykopach oraz prace zbrojarsko – betoniarskie wymienione w wykazie A dział V poz. 1,3,4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r.”.

I dlatego spełnia wymagania z art. 184 ustawy emerytalno – rentowej, skoro ukończył 60 lat życia, ma okres ubezpieczenia ponad 25 lat i nie przystąpił do OFE oraz nie pozostawał w zatrudnieniu – konkluduje Sąd Okręgowy – zmieniając decyzję z dnia 2.04.2012 r. wyrokiem z dn. 31 lipca 2012 r. oraz przyznając E. J. prawo do emerytury od 3 kwietnia 2012 roku.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. zarzucając niewyjaśnienie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy „w szczególności poprzez brak ustalenia czy praca wnioskodawcy na stanowisku maszynisty maszyn ciężkich budowlanych była pracą w szczególnych warunkach” oraz dowolną oceną zebranego w sprawie materiału dowodowego, „w szczególności przyjęcia że zeznania wnioskodawcy ... stanowią wiarygodny dowód”, co prowadziło do naruszenia art. 184 ust. 1 oraz art. 32 i 46 ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S.

Organ rentowy domagał się zmiany lub uchylenia zaskarżonego wyroku.

Powód wniósł o oddalenie apelacji.

Rozpoznając sprawę Sąd Apelacyjny ustalił i rozważył, co następuje:

Zarzuty apelacji są zasadne i skutkują koniecznością wyeliminowania z obrotu prawnego zaskarżonego wyroku, gdyż sąd pierwszoinstancyjny przeprowadził postępowanie, poprzedzające wydanie go, bez przestrzegania reguł postępowania dowodowego oraz bez należytej dbałości o wyjaśnienie i rozważenie okoliczności istotnych do tej sprawy, jako przedwczesnego.

1. Organ rentowy nie przyznał prawa do wcześniejszej emerytury p. E. J., z racji zatrudnienia w warunkach szczególnych, ponieważ – w ocenie tego organu – przedłożone przez wnioskodawcę dokumenty nie spełniają wymogów formalnych i nie stanowią wiarygodnego środka dowodowego. W szczególności nie uwzględniono wnioskodawcy zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...)w G. od 1.12.1971 r. do 26.04.1973 r. i od 12.05.1975 r. do 14.06.1976 r. (2 lata, 6 m-cy) – mimo świadectw pracy w warunkach szczególnych (k. 166).

2. W odwołaniu E. J. twierdzi, że pracował w szczególnych warunkach również w: Przedsiębiorstwie (...) w R. od 16.06.1976 r. do 31.05.1982 r., w (...) w P. od 1.06.1982 r. do 5.04.1983 r. (eksport), w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. od 1.06.1982 r. do 31.03.1991 r., w (...) od 24.06.1996 r. do 31.12.1996 r. oraz w (...) Sp. z o.o. w R. od 1.10.1998 r. do 31.12.1998 r. (co wynosi 14 lat, 7 m-cy i 23 dni).

3. Przeprowadzone przez Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie postępowanie dowodowe w tej sprawie sprowadzono do: „odczytano w aktach chorobowych akta ZUS, nadto Sąd dopuścił dowód „z przesłuchania wnioskodawcy” (v. protokół rozprawy k. 18, w którym odnotowano też, że cała rozprawa trwała 20 minut).

Wypadnie więc przypomnieć, że Sąd, dokonując weryfikacji twierdzeń stron, powinien w pierwszej kolejności ustalić, które z przytoczonych faktów mają dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 kpc) oraz udzielić stronom, występującym bez profesjonalnego pełnomocnika, potrzebnych wskazówek co do czynności procesowych oraz o skutkach prawnych tych czynności i skutkach zaniedbań (art. 5 kpc).

Trzeba też pamiętać, że postanowienie dowodowe musi zawierać treść wskazaną w art. 236 kpc, w szczególności musi podawać tzw. tezę dowodową, czyli fakty, które są przedmiotem dowodu (art. 227 kpc). Obowiązuje to także w wypadku przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron (art. 299 kpc). Niedopuszczalne jest wydawanie postanowień dowodowych w formie ogólnikowej – bez należytego sprecyzowania faktów podlegających stwierdzeniu. Zaś ustaleń faktycznych można dokonać jedynie na podstawie prawidłowo przeprowadzonych dowodów.

W postępowaniu pierwszoinstancyjnym powyższe podstawowe reguły zignorowano.

4. W świetle tego co powiedziano wyżej za dowolne i nie poddające się merytorycznej kontroli instancyjnej należy uznać stwierdzenie Sądu Okręgowego „Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentacji organu, zaświadczeń przedłożonych przez wnioskodawcę do odwołania oraz zeznań wnioskodawcy” (v. – uzasadnienie k. 25).

Tymczasem wnioskodawca przedłożył jedynie świadectwo pracy w warunkach szczególnych za okres od 1.12.1971 r. do 14.06.1976 r. Pozostałych okresów zatrudnienia dowodzi li tylko ogólnymi świadectwami pracy (oraz zaświadczeniami z jednostki archiwizującej pracownicze akta osobowe), w których to dokumentach nie stwierdzono, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony w warunkach szczególnych. Takiego zatrudnienia nie dowodzą też dotychczasowe zeznania samego p. E. J. (k. 18), z których co najwyżej wywieść można wniosek u którego pracodawcy i w jakim okresie był on zatrudniony (co akurat jest w sprawie niesporne). Nadto powoływanie się na „dokumentację organu rentowego”, bez wskazania jej oraz bez pogłębionej i wyczerpującej analizy dowodowej, jest tu kontrowersyjne tym bardziej, że organ rentowy twierdził: „wnioskodawca nie przedłożył żadnych wymaganych przepisami prawa dokumentów na potwierdzenie, że zatrudnienie było pracą w szczególnych warunkach” (v. k. 9). Sąd Okręgowy w ogóle do tej kwestii nie odniósł się.

5. Zgodnie z art. 32 ust. 2a e. i r. pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach - są bez względu na status własnościowy pracodawcy - prace wymienione w § 4 – 8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Wykonywanie prac na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A i B, stanowiących załącznik do w/w rozporządzenia, nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z F.U.S.

To przypomnienie konieczne jest o tyle, że ani wnioskodawca ani sąd orzekający nie dokonali wyżej wymaganej subsumcji pracy i wskazania podstaw kwalifikacji zatrudnienia E. J. u poszczególnych pracodawców. Zaś nawet samo świadectwo pracy w warunkach szczególnych (v. k.8) nie przesądza automatycznie o uznaniu wykonywanej przez p. E. J. pracy za pracę w warunkach szczególnych – świadectwo to musi znajdować uzasadnienie w dokumentacji pracowniczej lub innych dowodach.

Inaczej mówiąc; decydującą rolę w analizie charakteru pracy p. E. J. z punktu widzenia uprawnień emerytalnych, jest możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie „A”, stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

6. Reguły dowodzenia (art. 232 kpc) zobowiązują powoda do wskazania dowodów, z których wywodzi skutki prawne. Oznacza to, że powód winien wykazać, iż stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w spornych okresach pracował w warunkach szczególnych, czego – w ocenie Sądu Apelacyjnego – dotychczas nie uczynił. Należy podkreślić, że przedstawienie przez powoda jedynie szczątkowej dokumentacji nt. charakteru swego zatrudnienia nie może przemawiać na jego korzyść. Tym bardziej, że wnioskodawca nie podał racjonalnych przyczyn, dla których nie mógł uzyskać świadectw pracy w warunkach szczególnych (otrzymuje ogólne świadectwa pracy).

O uprawnieniach Pana E. J. do wcześniejszej emerytury zdecyduje łączne spełnienie wszystkich warunków określonych w art. 32 e. i r. (po ich pozytywnej weryfikacji przez sąd orzekający a nie jego przekonanie, że wykonywał natenczas pracę w warunkach szczególnych).

7. W toku procesu wtórnego Sąd I instancji, po zastosowaniu się do reguły z art. 5 kpc, ustali:

- po pierwsze; historiograficzne okresy zatrudnienia p. E. J. w trakcie których świadczył pracę, co do której twierdzi, iż świadczył ją w warunkach szczególnych i z racji jakiego jej charakteru,

- po drugie; materiał dowodowy zgromadzony w sprawie musi jednoznacznie prowadzić do ustalenia lub wykluczenia, że wnioskodawca wykonywał w okresach objętych sporem pracę w warunkach szczególnych (zgodnie z definicją art. 32 e. i r.). Przy czym sąd powinien podjąć czynności dowodowe w zakresie, w którym nie może ich podjąć strona (art. 232 kpc), np. badając akta osobowe ubezpieczonego, stosowną dokumentację organizacyjno - płatniczą (patrz: chociażby k. 59-71, 76 – 78, 124 – 177 akt ZUS) lub też dokumentację pracowniczą dot. innych pracowników zatrudnionych w analogicznych warunkach jak p. E. J.

- po trzecie; w przypadku takiej potrzeby należałoby sięgnąć do wykazów resortowych (które co prawda mają charakter li tylko techniczny – porządkujący ale z faktu, że właściwy minister ustalił, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w warunkach szczególnych może płynąć domniemanie, że praca na tym stanowisku w istocie była w takich warunkach wykonywana i odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w wykazie resortowym – może stanowić negatywną przesłankę dowodową),

- po czwarte; oceniając zatrudnienie ubezpieczonego na stanowisku „robotnika malioracyjnego” należały mieć na uwadze wyrok Sądu Najwyższego z 23.06.2006 r. – I UK 164/05, zaś odnośnie służby wojskowej – wyrok tegoż Sądu z 20.09.2012 r. III AUa 116/12,

- po piąte; przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach należy baczyc, iż do tego okresu nie zalicza się okresów wymienionych w ust. 1a art. 32 ustawy emerytalno – rentowej.

Reasumując; postępowanie odwoławcze w sprawie o emeryturę na podstawie art. 184 a e. i r. cechuje możliwość zgłoszenia nowych faktów i dowodów niebędących dotychczas przedmiotem postępowania przed organem rentowym np. na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach i te nowe fakty, bądź dowody mogą stanowić podstawę orzeczenia sądowego w tym sporze.

Z tych wszystkich względów oraz mając na uwadze treść art. 184 oraz 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – na podstawie art. 386 § 4 kpc orzeczono jak w sentencji, gdyż postępowanie wymaga ponowienia w całości.